

2 Karaktärisering av kyrkoanläggningen

Lingbo kyrka från söder. Foto: Henrik Lindblad, Länsmuseum Gävleborg 2002.

2.1 Kyrkomiljön

Lingbo kyrka ligger på Ockelboåsen där den skjuter ut i sjön Lingan. Den vita träkyrkan är med sitt höga läge vida synlig i bygden. Omedelbart norr om kyrkogården ligger den välbevarade prästgården från 1903. Strax söder om kyrkogården finns församlingshem och skola från 1920-talet respektive 1800-talets slut. Efter att tidigare varit kapell- och annexförsamling till Skog i Hälsingland, överfördes Lingbo till Ockelbo pastorat i Gästrikland 1974.

2.2 Kyrkobyggnaden

Kyrkobyggnaden, som är belägen i nord-sydlig riktning med torn och huvudingång i norr, påbörjades 1815 och invigdes 1829. Den timrades i trä, på en grund av natursten. Planen utgörs av ett rektangulärt långhus med sakristia innanför alturväggen i söder. Tornet uppfördes 1825.

Timmerväggarna täcks av en stående vitmålad locklistpanel med enkla lisener mellan kopplade rundbågiga fönster. Ovanför huvudingången finns ett litet valmat skärmtak, vilande på ett tandsnittsförsett bjälklag uppbyggt av två pilastrar. Även den södra fasaden har klassiserande inslag med lisener i hörnen och gavelns överdel utformad som en enkel fronton. Sadeltaket var ursprungligen belagt med spån, men fick 1912 en

beläggning av falsad skivplåt. Det låga tornet kröns av en lanternin med kupolformad huv.

Kyrkorummet är reveterat invändigt och täcks av ett segmentformat tunnvalv. Väggarna avslutas av ett stiliserat bjälklag uppuret

Lingbo kyrka, kyrkorummet mot söder. Foto: Henrik Lindblad, Länsmuseet Gävleborg 2002.

av lisener. Orgelläktaren i norr uppfördes 1875-76. Vid en restaurering 1912 tillkom den nuvarande altarringen samt orgeln.

År 1955-56 skedde en större restaurering under ledning av Einar Lundberg. Vid detta tillfälle tillkom den befintliga ljusa färgsättningen, den öppna bänkinredningen, brädgolvet, läktarunderbyggnaden samt innertaket. Det sistnämnda uppfördes som ett valv under det gamla, med mellanliggande isolering. Kyrkan försågs även med en ny värmeanläggning.

Av äldre bevarad inredning finns en predikstol från 1711 som ursprungligen stått i Skogs kyrka. Altartavlan är ett italienskt 1600-talsverk, skänkt till kyrkan 1955.

2.3 Kyrkogården

Kyrkogården invigdes som begravningsplats 1844. En mindre utvidgning skedde sedan på 1880-talet, liksom flera gånger under 1900-talet. 1880-talsdelen är uppbyggd med en yttre krans av större och mer påkostade familjegravar och två inre allmängravkvarter med gravvårdar av mindre och enklare typ. Bland familjegravarna finns enstaka sandgravar kvar liksom omgärdningar av sten eller järn. I kyrkogårdens

dåvarande ytterkanter planterades en trädkrans av lönn. Dess östra rad är fortfarande väl sammanhållen och utgör en markering av den gamla avgränsningen. År 1912 tillkom det nuvarande vita trästaketet, som satts upp på stenstolpar. Utvidgningarna under de första tre årtiondena på 1900-talet skedde söder- och norrut. Björkar planterades utefter deras yttre gränser. Björkallén mot kyrkans huvudentré planterades 1934 i samband med utvidgningen norrut. På 1960-talet fick kyrkogården sin östra, lägre liggande utvidgning med en pelarsal av ornäsbjörk inne i området och en damm i mittgångens slutpunkt. 1998 anlades en minneslund, som en utbuktning i sydöstra hörnet av den i övrigt rektangulära och tämligen symmetriskt uppbyggda kyrkogården. Kyrkogården är i övrigt gräsbevuxen med gångar av grus. Intill kyrkans östra vägg har ett antal gravvårdar från 1800-talet, i form av svartmålade järnkors, ställts upp.

2.4 Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

Kyrkan, kyrkogården med inhägnad, prästgården, församlingshemmet och skolan utgör en sammanhållen kulturmiljö från det tidiga 1800-talet till 1920-talet. Den enkla vita träkyrkan, vida synlig i Lingbo, har en välbevarad klassicistisk exteriör. Kyrkorummet ger ett mer splittrat intryck med en inredning som präglas av flera tidsepoker och stilar; alltifrån yppig barock och klassiserande 1800-tal till 1950-talets återhållet modernistiska restaureringsideal.

Bortsett från minneslunden bär kyrkogården klassicistiska drag. Utifrån 1800-talets fortfarande tydligt urskiljbara kärna, bestående av två allmängravkvarter med omgivande familjegravkrans, har den vuxit i olika riktningar utan att förlora symmetrin. Undantaget är nytillskottet, minneslunden som ligger utanför kyrkogårdens annars sammanhållna form. 1800-talsdelen hyser en del äldre rikare gravkultur.

Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrka och kyrkomiljö:

- kyrkogården karaktäriseras främst av inhägnaden, dvs. det vita trästaketet. I övrigt är träbeståndet med karaktärsarterna björk och lönn framträdande. Björkallén upp mot kyrkporten ger särskild prägel åt kyrkogården, vars utvecklingshistoria också i övrigt beskrivs av hur träden anordnats.
- kyrkobyggnaden, som har en oförändrad planform med troligen intakt timmerstomme, är en av de relativt få äldre bevarade träkyrkorna i Gävleborgs län,
- den nyklassicistiska exteriören är välbevarad såväl i sin helhet som i detaljer.

2.5 **Källor, litteratur och övriga uppgifter**

Bebyggelse i Ockelbo kommun. En inventering från Gästrik-Hälsinge hembygdsförbund. Gävle 1975.

Byggnadsregistret, RAÄ: kyrkoberivningar och administrativa uppgifter.

Länsmuseet Gävleborg: handlingar och fotografier.

Rothlind, Jane, *Lingbo kyrka. Hälsinglands kyrkor XXXII*. Strängnäs 1979.

Sockenkyrkoprojektet, RAÄ: katalogtexter (manuskript).

Inventeringsdatum: 2002-06-06.

Inventerare: Anneli Borg, Johan Dellbeck, Hans-Erik Hansson, Henrik Lindblad, Maria Wall.

Ansvar kulturhistorisk karaktäristik och bedömning: Anneli Borg och Henrik Lindblad.

Rapportsammanställning: Henrik Lindblad.